

## **Р Е Ц Е Н З И Я**

**от проф. д. н. Иван Димов Кабаков**

Катедра „История и теория на културата“

Философски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“

за участието в конкурса за „доцент“ в Катедра „Културология“ на Югозападен университет „Неофит Рилски“ по професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки: „Теория и история на културата (Мултикултурализъм, либерална, комунитаристка и социално-критическа теория)“, обявен в ДВ, бр. 52 от 2.07.2019 г. с кандидат

**гл.ас. д-р Лъчезар Божидаров Антонов**

### **1. Представяне на кандидата**

Д-р Лъчезар Божидаров Антонов от 2006 г. до момента работи като главен асистент към Катедра Културология“ на Югозападен университет „Неофит Рилски“, Благоевград. Той е последователно магистър по Културология (2000 г.) и магистър по Философия (2003 г.) на Софийски Университет “Св. Климент Охридски”, както и доктор по социология, антропология и науки за културата с защитена дисертация в Специализирания научен съвет по социология, антропология и науки за културата при ВАК на тема: “Културно различие и разбирателство. Опит за критическо осмисляне на опозицията „универсално” – „контекстуално” в и отвъд границите на теорията на комуникативното действие” през 2007 г.

Впечатляващо е участието на Лъчезар Антонов в различни национални и международни научни форуми и организации, част от които са „Образцови отклонения“ - Научна конференция в памет на проф. д-р Димитър Зашев, организирана

от Културен център на Софийски Университет “Св. Климент Охридски”, отделните издания на Международната научна конференция по Дигитална култура и общество, както и периодично организираните национални конференции по актуални теми като например „Природни науки и социални светове“ на Център за академични изследвания в София и „Култура - памет – идентичност“ на Център за нови медии и дигитална култура в Благоевград. Изброяването не е изчерпателно, а единствено с цел да представи различните изследователски интереси на кандидата.

Преподавателската дейност на Лъчезар Антонов също не отстъпва като обем и области на компетентност на вече коментираната научно-изследователска дейност. В периода 2002 – 2019 г. кандидатът е разработил над 20 лекционни курсове в различни бакалавърски и магистърски програми, повечето от които продължава да представя на студентите в Югозападен университет „Неофит Рилски“. Специално внимание изискват лекционните курсове „Теория на културата“, „Съвременни културни процеси“, „Култура и социална критика“ и „Интеркултурен диалог и политики на признаване“, които са във връзка с темата на конкурса и представят преподавателската дейност на Лъчезар Антонов. Той е и научен ръководител на успешно защитили докторант, петима магистри и седемнадесет бакалаври, както и съставител на различни сборници, част от които са „Нови медии и дигитална култура“ (2010 г.), „Култура и културни практики“ (2012 г.), „Дигитална култура и общество“ (2014 г.) и „Култура-памет-идентичност“ (2017 г.).

Проектната дейност е друга област в която проличават разностранните интереси на кандидата, повечето от които имат отношение към неговата изследователска и преподавателска дейност като например проектите „Традиционна култура и съвременни културни практики“ (01.01.2012 - 31.12.2012 г.) и „Форми за социализация на културното наследство и културен туризъм“ (01.01.2011 - 31.12.2011 г.).

Д-р Лъчезар Антонов е член на различни научни организации, които са във връзка с неговите изследователски интереси като в това отношение могат да се посочат „Българско философско общество“, „Съюз на учените в България“, „Център за интердисциплинарни исторически изследвания“, както и „Център за нови медии и дигитална култура“ в Благоевград.

## 2. Публикации

Представени са 24 публикации във връзка с темата „Теория и история на културата (Мултикултурализъм, либерална, комунитаристка и социално-критическа теория)“ с които кандидата участва в конкурса за доцент в Катедра „Културология“ на Югозападен университет „Неофит Рилски“, Благоевград. Три от тях са определени като монографии - „Критика на монологичния разум“, Благоевград: Университетско издателство „Неофит Рилски“ 2011 (ISBN 978-954-733-5), „Мултикултурализмът и границите на толерантността“, София: Парадигма 2019 (ISBN 978-954-326-374-5) и „Въпроси на културологията“, София: Сиела 2004 (ISBN 954-649-721-5). Първите две публикации отговарят на изискванията за монография, определени в пар. 1 т. 10 от Допълнителните разпоредби на Закона за развитие на академичния състав и по-конкретно: "монография" е публикувано научно издание, което съдържа пълно и всестранно изследване на определен предмет, проблем или личност, написано от един или от няколко автори, придържащи се към един и същ възглед. Монографията е научен труд, който не повтаря или обобщава съществуващото знание, който има научен редактор и/или научни рецензенти, притежава ISBN и е в обем не по-малък от 100 стандартни страници с 1800 знака на страница. Тя съдържа разгърнато съдържание, изчерпателна библиография, като в текста има позовавания на други научни трудове“. Третата публикация – „Въпроси на културологията“ (2004 г.) има характеристиката на учебно помагало, което, от своя страна, е представително за впечатляващата като обхват и компетентност преподавателска дейност на кандидата. Тази публикация обаче по никакъв начин не намалява значението и научните качества на двете монографии, които напълно покриват и изискванията на Закона за развитие на академичния състав, изискуеми при организирането и осъществяването на конкурс за доцент.

Останалите публикации са по темата на конкурса „Теория и история на културата (Мултикултурализъм, либерална, комунитаристка и социално-критическа теория)“ като придават допълнителна плътност, дълбочина и конкретика на разглежданите теми, без да повтарят части от вече коментираните монографии, както и от учебното помагало „Въпроси на културологията“.

Част от публикациите са организирани в три тематични области: „Мултикултурализъм“ (5 публикации), „Либерална и комунитаристка теория“ (4 публикации) и „Социално-критическа теория“ (4 публикации) и са разгледани като такива с приносен характер в авторската справка, изготвена от кандидата, а другите публикации, представени за участие в конкурса, са свързани с неговата преподавателска и обществена активност.

### **3. Основният труд**

С протокол № 5 на Катедрения съвет на Катедра „Културология“ на Югозападен университет „Неофит Рилски“, проведено на 30.10.2017 г. (приложение № 3), монографията на Лъчезар Антонов - „Критика на монологичния разум“ е приета за хабилизационен труд, който „напълно отговаря на изискванията за кандидатстване по процедура за доцент по професионалното направление 3.1. Социология, антропология и науки „Теория и история на културата (Мултикултурализъм, либерална, комунитаристка и социално-критическа теория)“. Поради посочените причини и във връзка с цитираното решение разглеждам тази монография като основен труд. Независимо от това, кандидатът е представил и втора монография - „Мултикултурализмът и границите на толерантността“, която също отговаря на законовите изисквания и темата на обявения конкурс.

Основният труд – „Критика на монологичния разум“, аргументирано и последователно представя изместването на изследователските интереси на различни автори в хуманитарните и социалните науки от областта на „монологичния разум“ към диалогичността и комуникативността с оглед намирането на общовалидни принципи и предпоставки за вземане на решения в условията на свръх-динамична и непрекъснато променяща се заобикаляща ни среда с много и различни участници и култури. Това изместване е добре представено чрез анализа на основните идеи на Имануел Кант и Джон Ролс, както и тяхната критика от страна на Чарлз Тейлър, Майкъл Сандъл, Аласдър Макинтайър, Майкъл Уолзър и Шийла Бенхабиб), за да бъдат впоследствие потърсени алтернативи на „монологичния разум“ в лицето на Юрген Хабермас и неговата комуникативна концепция за рационално постигане на консенсусна теория за истината, основана на общовалидни процедурни правила.

#### 4. Публикации по темата на конкурса

Втората монография - „Мултикултурализъм и границите на толерантността“ е своеобразно продължение на проследяваното изместване от монологичен към диалогичен разум само че с насоченост към проблематичното със своята многозначност понятие за мултикултурализъм и свързаните с него политики.

Типичен пример в това отношение са политиките на мултикултурализъм, които обединяват разнородни и разнопосочни като характер и предназначение политики. Такива са политиките на сближаване, политиките на идентичност, политиките на (без)различие и политиките на признаване, които много често са представени като политиките на мултикултурализъм само защото последното понятие не би могло да бъде дефинирано еднозначно. Това обаче е валидно и за почти всички други използвани понятия през 21 век. Тази комплицираност и многозначност на понятията е добре разбрана и анализирана от кандидата до степен при която се разграничава фактическото състояние на съвременните общества от водените политики и различните начини за тяхното терминологично определяне. Поради коментираната особеност е прибързано да погребваме мултикултурализма само защото са се провалили приписването на него политики. Тази позиция е споделена, не само от Лъчезар Антонов, но и от повечето изследователи на мултикултурализма, независимо от техните предпочитания към силната или слабата негова версия.

Специално внимание изискват подробно и аналитично разгледаните от кандидата културни права (с. 68 – 89), които са колкото теоретично и концептуално необходими за повечето от изследваните автори, толкова и трудни за реализация в съдебната практика и в частност в правната система на Република България, поради това че те работят преди всичко с индивидуални и законови (институционални) права, а не с колективни и фонові права, ако използваме израза на Роналд Дуоркин. В това отношение обаче трябва да се отбележи, че представените за участие в конкурса публикации са основани преди всичко на теоретични модели и конструкции, които в практиката обикновено изгубват част от своите основания, изисквайки коментираните теми и проблеми да бъдат „проверени“ и с теренна изследователска работа. Тя би предложила друга (най-вероятно допълваща) гледна точка към подробно разгледаните теоретични модели и конструкции на различни изследователи в областта на хуманитарните и социалните науки.

Необходимо е изрично да се посочат някои от публикациите по темата на конкурса като например „Рефлексивното и предразсъдъчно усвояване на традицията“, „Изкуството като инструмент на социалната критика: комуникативно-рационалният отговор на тезата за естетическата автономия“, както и статията „Човекът в епохата на своята технологична възпроизводимост“. Тяхната задълбоченост и аналитичност е резултат от систематичното и последователно натрупване на знания и изследователски опит от кандидата в коментираните теми, които очертават неговите основни научни интереси.

В заключение трябва да се отбележи, че научно-изследователската и преподавателската дейност на Лъчезар Антонов поставя и разглежда ключови проблеми за бъдещето не само на културата, но и на хуманитарните и социалните науки. Нещо повече – убедително и аргументирано е представена собствената позиция на кандидата по всички разгледани от него дебати и проблеми. Предложенията, които прави по коментираните теми имат приносен характер. Авторската справка на приносите коректно отразява постигнатите изследователски резултати. Преподавателската и проектната дейност на кандидата са наистина впечатляващи и заедно с вече коментираните изследователски резултати и приноси ми дават достатъчно основание да гласувам с „ДА“ за присъждането на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки на д-р Лъчезар Божидаров Антонов.

30.10.2019 г.

София

проф. д. н. Иван Кабаков

REVIEW  
by **Prof. Ivan Dimov Kabakov, DSc.**  
Department of History and Theory of Culture  
Faculty of Philosophy, Sofia University "St. Kliment Ohridski"

about the participation in the "Associate Professor" competition at the Department of Cultural Studies of South-West University "Neofit Rilski" in professional direction 3.1. Sociology, Anthropology and Culture Sciences: Theory and History of Culture (Multiculturalism, Liberal, Communitarian and Social-Critical Theory), published in State Gazette No.52 from July 2, 2019 with a candidate **PhD Assist. Prof. Lachezar Bozhidarov Antonov.**

### **1. Presentation of the applicant**

Dr. Lachezar Bozhidarov Antonov has been working as a Chief Assistant Professor at the Department of Cultural Studies in South-West University "Neofit Rilski", Blagoevgrad since 2006. He has been successively Master of Cultural Studies (2000) and Master of Philosophy (2003) at Sofia University "St. Kliment Ohridski", as well as Doctor in Sociology, Anthropology and Cultural Sciences with a defended PhD thesis in the Specialized Scientific Council on Sociology, Anthropology and Culture Sciences at the Higher Attestation Commission (VAK) on the topic: *Cultural Difference and Mutual Understanding. An Attempt of a Critical Consideration of the Opposition "Universal" – "Contextual" within and beyond the Boundaries of the Theory of Communicative Action* in 2007.

### **2. Publications**

Twenty-four publications related to the topic "Theory and History of Culture (Multiculturalism, Liberal, Communitarian and Socio-Critical Theory)" were presented, with which the candidate participated in the competition for Associate Professor at the Department of Cultural Studies in South-West University "Neofit Rilski", Blagoevgrad. Three of them have been identified as monographs - *Critique of the Monological Reason*, Blagoevgrad: "Neofit Rilski" University Press (ISBN 978-954-733-5), *Multiculturalism and the Limits of Toleration*, Sofia: Paradigma 2019 (ISBN 978-954-326-374-5) and *Issues of Cultural Studies*, Sofia: Ciela 2004 (ISBN 954-649-721-5). The first two publications meet the requirements for the monograph set out in Par.1(10) of the Additional provisions of the *Act on Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria*. The third publication, *Issues of Cultural Studies* (2004), has the characteristics of a teaching aid, which in turn is representative of the applicant's teaching activity, impressive in its coverage and competence. However, this publication does not in any way diminish the importance and scientific qualities of the two monographs, which fully cover the requirements of the *Act on Development of the Academic*

*Staff*, which are required when organizing and conducting an Associate Professor's competition.

The rest of the publications are on the topic of the competition "Theory and History of Culture (Multiculturalism, Liberal, Communitarian and Socio-Critical Theory)", giving additional density, depth and specificity of the topics covered, without repeating parts of the already commented monographs. Some of the publications are organized in three thematic areas: Multiculturalism (5 publications), Liberal and Communitarian Theory (4 publications) and Socio-Critical Theory (4 publications) and are considered as contributory in the author's reference prepared by the applicant, and the other publications submitted for participation in the competition are related to his teaching and public activity.

### **3. The main work**

The main work - *Critique of the Monological Reason*, in a justified and consistent way presents the shift of research interests of different authors in the humanities and social sciences from the field of "monological reason" to dialogicality and communicativeness in order to find common principles and prerequisites for decision-making in the conditions of a super-dynamic and ever-changing environment with many different actors and cultures. This shift is well represented through an analysis of the fundamental ideas of Immanuel Kant and John Rawls, (as well as their criticism by Charles Taylor, Michael Sandel, Alasdair McIntyre, Michael Walzer and Sheyla Benhabib), in order to subsequently seek alternatives to "monological reason" in the person of Jürgen Habermas and his communicative concept of rationally reaching a consensus theory of truth based on universally valid procedural norms.

### **4. Publications on the topic of the competition**

The second monograph, *Multiculturalism and the Limits of Tolerance*, is a continuation of the traced shift from monological to dialogical reason, but with a focus on the concept of multiculturalism and the policies related to it both of which are problematic with their ambiguity. The cultural rights examined by the applicant analytically and in detail are worth paying special attention. Those rights are theoretically and conceptually necessary for most authors but at the same time they are difficult to implement in the jurisprudence, and especially in the legal system of the Republic of Bulgaria. In this respect, however, it should be noted that the publications submitted for participation in the competition are based primarily on theoretical constructs, which in practice usually lose some of their reasoning, requiring for the commented topics and problems to be "verified" with field research, as well.

It is necessary that some of the publications on the topic of the competition should be explicitly mentioned, for instance: *Reflective and Prejudicial Assimilation of Tradition, Art as an Instrument of Social Criticism: The Communicative Rationality Response to the Thesis of*



*Aesthetic Autonomy*, and the paper *The Man in the Age of Technological Reproduction*. Their thoroughness and analyticity is the result of the systematic and consistent accumulation of knowledge and research experience of the candidate in the commentary topics that outline his main scientific interests.

In conclusion, it should be noted that Lachezar Antonov's research and teaching activity poses and addresses key problems for the future not only of culture, but also of the humanities and social sciences. Moreover, the candidate's own position on all the debates and problems he has examined is presented in a convincing and reasoned manner. The suggestions he makes on the topics discussed have a contributory character. The author's reference of contributions correctly reflects the research results achieved. The applicant's teaching and project work is truly impressive, and together with the research results and contributions already commented on, gives me sufficient reason to vote "YES" for the award of the academic position of Associate Professor in the professional field 3.1. Sociology, Anthropology and Culture Sciences of Dr. Lachezar Bozhidarov Antonov.